

75

ФАКЕЛ НА СВЕТЛИ БЪДНИНИ

ГОДИНИ ЧИТАЛИЩЕ „НАПРЕДЪК“

ЮБИЛЕЕН ЛИСТ

с. Дъскот

25. XI. 1962 г.

РЕДАКТИРА
КОМИТЕТ

Седемдесет и пет години народно читалище

Преди седемдесет и пет години, една есенна вечер, на 25 октомври 1887 година (с. с.), 20 будни селяни, по инициатива на възрожденца и бореца за свобода от турско и гръцко робство, свещ. Петър Н. Драганов и учителите: Петко Денчев Камбуров, Гену Трифонов Кънчев и Ганю Иванов, в с. Дъскот учредяват народно читалище „Напредък“.

То измина дълъг път на развитие. В продължение на седемдесет и пет години читалището разви голяма културно-просветна и обществено-политическа дейност. През тези години то устояваше твърдо в борбата за народна правда, против всяко тиранство, против монархофашистката робия. Така читалището подкрепя борбата против режима на Стамболов, подпомага пострадали в тази борба.

Животът наложи на читалището да открие вечерно и неделно училище, където много дъскачани се научили на четмо, писмо, смятане, политика — ограмотили се.

Тук се решавали всички обществени въпроси на селото и въпроси от държавен характер. На събрание, организирано от читалището — 1896 година, след пламенната реч на Никола Габровски от В. Търново, се оформя социалдемократическа група, а през 1899 год., пак по инициатива на читалището, се образува земеделска самообразователна дружина. По-късно — 1906 година се учредява потребителна кооперация, а още по-късно — 1922 година — Райфанзенова каса.

Както преди 9 септември, така и след тази историческа дата, читалището е в културна служба на народа.

За голямата културно-просветна дейност говорят фактите. С изнесените песни, то се бори с невежеството и духовната тъмота. Песните не са малко — исторически, битови, кооперативни и други, с възпитателно съдържание, с нови идеи и стремежи, а сега песни, възпитавали населението в социалистически дух. И тази театрална дейност не прекъсна и в най-тъмните дни на реакцията. Прогресивната младеж играше на сцената, организираше забави и вечеринки, с които разобличаваше буржоазните недъзи и морал, подкрепяше съпротивителното движение.

Сега художественият колектив — хор, вокална група, театралният и танцовият състав изброяват 82 самодейци.

На читалищната сцена в периода на фашистката диктатура се водеше двубой между прогресивните и реакционните сили. Към читалището беше и въздръжкелото дружество, което осъществяваше проповядване на прогресивни идеи. От тази сцена се възпява героичното минало на нашия народ и новото социалистическо строителство. Възпитават се трудолюбивите се в дух на любов и преданост към нашата героична БКП и Народното правителство, в дух на върност към международната работническа солидарност. Още през 1894 година читалището издава лозунга — „Да живеят работниците от дял свят!“ (Из читалищното писмо до Н. Габровски).

При читалището още от първите години има група сказачици по различни научно-популярни въпроси, които изнасят беседи, лекции, доклади, понакоява онангледявани с филми или кинопроекции. Хиляди са беседите, изнесени пред населението на културни, стопански, политически и др. теми.

Читалището има заслуга в библиотечното дело. От няколко книги при основаването сега тук са добре подредени и се ползват от населението 4500 тома книги. Този богат книжен фонд се чете с голям интерес от малки и големи. Към библиотеката са регистрирани 420 редовни читатели, а общо през последните години се раздават към 6000 тома книги годишно.

Действително народното читалище през тези седемдесет и пет години е развивало огромна народополезна дейност, но можеше да бъде още по-голяма, ако имаше свой читалищен дом, за да разгръне още по-широка културно-просветна работа, за да бъде посещаван от всички театри и колективи. Но... скоро и тази мечта ще стане реалност!

В историята на читалището ни има и една черна година — на 2 срещу 3 май 1925 година монархофашистката власт унищожи 302 тома читалищни книги с прогресивно съдържание. С тежка мъка понесоха тая загуба читалищните дейтели, но не се смутиха. Те дигнаха читалищното знаме по-високо, за да се вижда по-далеко. Библиотеката още повече се обогати с прогресивна литература, която жадно се чете от нашата напредничава младеж.

Днес читалището, като пропъждава традициите на своето минало, подкрепено от Партията и народната власт, работи с всички сили чрез разнообразни форми за изграждането на социализма и постепенното преминаване към комунистическо общество.

Задачата на нашата общественост сега е с всички сили да работим за изпълнението на величествената програма за развитие на НРБ, която прие Осмият конгрес на БКП. Това налага да се обединят всички сили на народната ни интелигенция под скромната стряха на нашето читалище за разгръщане на още по-широка просветна и културно-масова дейност.

Генчо Т. НЕДКОВ
председател на читалището

Свещ. Петър Н. Драганов
учредител на читалището

Тодор Петров Нунев
първи председател на читалището

Петко Денчев Камбуров
първи секретар на читалището

УЧРЕДИТЕЛИ

Кратки биографични беложки на основателите на читалище „Напредък“ — с. Дъскот, В. Търново. **ТОДОР ПЕТРОВ НУНЕВ** — председател, общински писар, роден в 1860 година — с. Самоводене, В. Търново, починал 1932 г., като пенсионер.

Свещ. **ПЕТЪР Н. ДРАГАНОВ** — подпредседател, свещеник, роден в с. Дичин — 1841 год., починал 1913 година.

Той е вземал участие в епопеята на „9-те дни в Дряновския манастир“, като съветник на Бачо Киро и Освободителната Руско-турска война 1877-1878 год. Бил е народен представител като стамбололист. В последните години от своя живот прегръща идеите на социализма.

ПЕТКО ДЕНЧЕВ КАМБУРОВ — секретар, земеделец, родом от с. Лесичери, В. Търново — 1852 г., починал 1934 год. Завършил Априловската гимназия в Габрово след което е бил учител и по-късно 1879-1880 учебна година в селото ни. По политическо убеждение — социалист.

СТАНЧО ХРИСТОВ ДЕМИРЕВ — библиотекар, търговец, (бакалия), роден 1850 година в с. Каломен, Дряновска околия, а починал 1926 година. Бил напредничав за времето си селянин.

ИВАН ПОПНИКОЛОВ ПАПАЗОВ — касиер, земеделец, роден в 1837 година в с. Геша, Дряновско, а починал 1917 година. Бил също напредничав селянин.

ГЕНЧО НЕДКОВ БАРБОРКОВ — помощник библиотекар, земеделец, роден в село Барбоците, Дряновско, а починал 1903 година. Добър общественик, кмет няколко години.

ТОДОР ЦВЯТКОВ ИОНОВ — помощник секретар земеделец, роден 1858 година — с. Самоводене, В. Търново, а починал 1942 год.

ГАНЮ ИВАНОВ — член, учител, роден в с. Михаилци, В. Търново, година на провинането неизвестна. Учителствувал 2 години в селото ни 1887-1888 г. Той е инициатор за основаване на читалището.

ГЕНУ ТРИФОНОВ КЪНЧЕВ — член, учител, роден в с. Михаилци, В. Търново. Учителствувал 2 години в селото ни 1887-1888 г. Той също е инициатор за основаването на читалището.

СТОЯН СТОЙЧЕВ КЕРЕКОВ — член, земеделец, роден 1834 г. в с. Керека, Дряновско, а починал 1929 г.

КОСИУ МИНЕВ КЕРЕКОВ — член, земеделец, роден 1844 год. в с. Керека, Дряновско, а починал 1913 година. Добър общественик. При учредяването на читалището бил кмет.

КРЪСТО ДИМИТРОВ ПАЧАМИША — член, общински служител, роден 1822 год. в с. Самоводене, В. Търново, а починал 1900 год.

МИХО ИЛЧЕВ — член, земеделец, роден 1844 год. в с. Тъпанарите, Дряновско, а починал 1921 г.

МАРИН ТОДОРОВ ПИШКОВ — член, земеделец, роден 1828 г. в с. Самоводене — В. Търново, починал 1927 год.

МАРИН ХРИСТОВ ЗАГОРЧЕВ — член, земеделец, роден в с. Самоводене 1838 год., а починал 1918 год. Той е бил временен председател при учредяването на читалището.

МАРИН ГЕОРГИЕВ ЙОРГОВ — член, земеделец, роден в с. Дичин, В. ТЪРНОВСКО 1857 год., а починал 1940 год.

ПЕТКО РАДЕВ МАСЛЯНКОВ — член, земеделец, роден в с. Самоводене, В. Търново в 1843 год., а починал 1944 г.

СТОЯН МИНЕВ КАМБУРОВ — член, земеделец, роден в с. Балалея, Дряновско 1850 год., а починал 1922 год.

ПОНЮ СТОЯНОВ ЧОЛАКОВ — член, земеделец, роден с. Тъпанарите, Дряновско 1858 год., а починал 1925 год.

ТРИФОН ГЕОРГИЕВ ПОПТОДОРОВ — член, земеделец, роден в с. Самоводене, В. Търново.

20-те основатели, наши възрожденци, положиха основата на едно културно средище — читалището. Хвърлиха искра в тъмнината, която искра се разгоря в буйн пламък — неугасващ факел на светли бъднини.

В предюбилейните дни

Топли ноемврийски дни. Дни на златолистна есен. Дни, които се дава историческият Осми конгрес на Партията и траєира най-прекрасен път към комунизма. В тези дни ентузиазъм и трудова надпревара кипи в сърцата на всеки дъскачки кооператор и кооператорка.

Шетнята в полето отдавна е привършила. Но тя продължава орудуде... В читалището свети. Библиотеката и читалнята, театралният салон, лекционната зала, на сцената и в гриморните — навсякъде се разгръща активно творческа дейност. Та нали идва юбилей — 75-годишнината на родното читалище! За него — най-достойно, е най-хубави дела!

... Разтегнаха са акордеоните Любка и Тотка. Сърцето и душата си влагат в песента, Разучаваат — поятарят, потретят, поправят и, ето, сега добре, по-добре! Упорито релетират и солистките Радка, Гинка, Марийка и Крстинка. В читалището пък са танцьорите. И те ще покажат своето искусство.

А лекторската група? — В залата на ТКЗС се изнася беседа... В последните два месеца повече от 5-6 лекции. Театралният състав представи два пъти пиесата „Свекърва“ от Ан. Странширов. Скоро ще разчува нова пиеса.

Предюбилейни дни и вечери! Пътни с красота и напрежение! Дни и вечери в любимото читалище!

ПЪРВОТО ТЕАТРАЛНО ПРЕДСТАВЛЕНИЕ

През 1893 година, една зимна вечер се събрахме няколко младежки ученици. Разменихме мисли и решихме да дадем едно представление в полза на читалището. Избрахме пиесата „Сиромаш Танчо“. Разпределихме ролите — разучихме ги и започнахме репетиции. Представлението дадохме в една училищна стая. Нямаше нито сцена, нито декори. Събрахме дъски от селото за сцена, за завеса и декори — вземахме черги, които опяхахме с върви и макари. За столове служеха ученичките чинии.

Селските научиха за нашата идея и с нетърпение ожакоха представлението. Набрало разпродадохме билетите — по 20 — 30 ст. Салонът беше препълнен с хора. Завесата се отвори. Настъпва пълна тишина. Пиесата се изнесе много добре, въпреки че женските роли се играха от младежи. Хората останаха доволни и ни подканяха да им дадем и второ представление. Събрахме няколко деца, с които читалището купи нови прогресивни книги. За представлението се говори из село много време, защото то беше от първите представления.

Иван РАДЕВ
учител пенсионер

Иван Радев
пенсионер, читалищен деятел

Основното училище, по строено 1925 година.

Митю ГРИГОРОВ

Слаба светлина блещука в есенния лепкав мрак, селото във сън потъва, ели отруденей селяк.

В стаята на стара сграда лампа газена мъжди, ситен дъжд ръigni навънка, във душите плам гори.

Пръв е селският учител, до него — морният орач, в черноту расо смал комита и писарят кат тях „сеяч“.

Пристигат други — всичко дваест! смели, илзмени творци; учителят за книгата говори — за по-дългави бъднини.

ИСКРА В МРАКА

Тез жадни за просвета хора запаляха в тъмата фар, читалището — скъпа рожба — поднесоха народу в дар.

Не се огъна то в терора на кървавия фашистки гнет, не сведе знамето, когато жандарми дебнеха навред.

На клادا книгите гориха, младежи пращана в згнор, но върата ти не сломиха, ти даваше всегда отпор!

И нече толкова години Ти крачиш смело към възход към труд, наука нас повело, чертаеш радостен живот!

ОГНИЩЕ, КОЕТО СГРЯВА СЪРЦАТА

Огнището! В домовете на старите българи то е най-хубавият кът. Край него се събира цялата челяд, за да си отлежи от непосилния труд и да се сгрее. Тук се скупчват денята в бабиният скют, за да слушат захласнати чудната приказка за тримата братя и вятрата ябълка. А невестите изпирдат най-тънката прежда и изпяват най-тъжните си песни... Огнището! Верният пазител на българщината. Човек неволно си припомня този свиден за българското сърце кът, щом заговори за Народното читалище.

Преди 75 години думва огънят на духовното огнище на дъскачани, запален от ентузиазма на първите селски родолюбци. Този огън сгрива не претързалните ръце на хората, а техните чисти сърца. И той не угасна, ето вече толкова години, подпалван от трудолюбие и себеподдажливост на цели поколения. Край негови пламък се събират млади и стари, защото то има топлина за всички Любознателните — черпят от бездния извор на мъдрите сказки, слушат сказките и рефератите на най-будните. Поклонни-

ците на театро правят своето първо представление, млади певци и музиканти разват съселаните си със своите агитки и оркестри, а играчите — с кръшните си хора и ситната ръченица... Погледне ли човек назад в годините вижда онези даскали и занаятчи, орачи и гимназисти, които не жалат нищо, хвърлят щедро семената на просветата в селските души. Чува той и правдивото слово на Партията, зацалената реч на ремеслките „дуци“ глави. Едва ли ще се намери жител на селото, който да не се чувствава задължен на Народното читалище — духовното огнище на Дъскот.

Жив спомен за него пазят и по-младите, тези които прекрочиха неговия праг след победата на Девети септември. Ние се глътахме пред големите шкафове с книги и по за една вечер „поглътахме“ онези от тях, в които се разказваше за подвизите на овчарчето Калитко, опивахме се от живота на Павка Корчагин, плачихме над съдбата на бедния чичо Том... Тимуровци и Васюк Трубачов, младогвардейците и Лица Чайкина бяха наши нераздел-

ни другари, с тях ние заедно носихме червените си връзки и окичихме гърдите си с малката комсомолска значка на която е изобразен ликът на Димитров.

И сега мнозина от нас хора с различни жизнени съдби, колчем се завърнем в село, неволно наминаваме натам, към читалището. То все още е в скромна сграда, няма свой дом. Но той е в мечтите на всички дъскачани, в нашите сърца. Като край едно голямо огнище и сега, и в бъдното ще се събира челядта на селото, която расте обогатена от знанията на толкова светли умове, скътани в томовете на читалището.

Бъдещият честит дом на Народното читалище „Напредък“ ще приоти под своя покрив всички таланти. Тогава то ще се превърне действително в голямо огнище на културата и напредъка, което ще сгрива сърцата на ентузиазираниите строители на новото общество.

Нека бъде вечно това огнище!

Г. АРАБАДЖИЕВ